

ARCHEOLOGISCHE BEGELEIDING VAN WERKEN

SITE: OVERPELT - Breugelweg

eindverslag

Bree, 18.03.2012

HAAST

Historisch en Archeologisch Advies, Studies en Toegepast onderzoek

Rik van de Konijnenburg & Joan Janssen

Grauwe Torenwal 6/00/1

B-3960 Bree (BE)

Mob. 0496 209 018

e-mail: rik@konijnenburg.com

Haast-rapport 2012-03 / OE project 2012-060

In opdracht van:

Alg. Ond. Couwberghs Frans nv,

Stokberg 6 bus 1

B-2430 Eindhout (Laakdal)

contact:

Jos Tachelet (Jos.Tachelet@couwberghs.be)

Site: OVERPELT - Breugelweg

Vergunningsnummer: Vlaams Agentschap Onroerend Erfgoed: 2012 - 060

Datum aanvraag: 31/01/2012

Datum vergunning: 9/02/2012

Terreinonderzoek: 27 en 28 februari 2012

Leidend archeoloog: Rik van de Konijnenburg (vergunninghouder)

Senior Archeoloog: Joan Janssen

Grondwerken Alg. Ond. Couwberghs Fr. nv

Rapporteur: Rik van de Konijnenburg

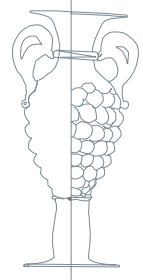
© 2012 HAAST bvba, *Grauwe Torenwal 6/00/1, B-3960 Bree*

Foto's: HAAST – Rik vd Konijnenburg & Joan Janssen (tenzij anders vermeld)

Tekeningen: HAAST (tenzij anders vermeld)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave

1	Inleiding
1.1	Basisgegevens
1.2	Reden van het onderzoek
1.3	Doel van het onderzoek
1.4	Samenvatting van het rapport
2	Fysisch-geografische context
2.1	Geografische situering
2.2	Algemene landschappelijke en ruimtelijke situering
2.3	Lokale geo(morfo)logische situatie
2.4	Lokale bodemkundige situatie
3	Gekende archeologische waarden
3.1	Centrale Archeologische Inventaris (CAI)
3.2	De Ferrariskaart (ca 1775)
3.3	Atlas Buurtwegen 1846
3.4	Luchtfotografie
4	Archeologische begeleiding
4.1	Onderzoeksmethode
4.2	Onderzoeksresultaten
5	Besluit
6	Beantwoording onderzoeksvragen
7	Aanbevelingen voor vervolgonderzoek
8	Bijlagen
ANNEX	

1. Inleiding

1.1 Basisgegevens

Project	
Naam	OVERPELT Breugelweg
Soort onderzoek	Archeologische begeleiding van werken
Projectcode	2012 - 060
Gemeentecode	OV-72029-
Opgravingsvergunning	2012 - 060

Betrokken partijen	
Opdrachtgever	Alg. Ond. Couwberghs Frans nv, Stokberg 6 bus 1 B-2430 Eindhout (Laakdal)
Uitvoerder	HAAST Rik van de Konijnenburg & Joan Janssen Grauwe Torenwal 6/00/1 – 3960 Bree
Begeleiding	
Bevoegde overheid	Vlaamse Overheid, Agentschap Onroerend Erfgoed afdeling Limburg Mevr. Annick ARTS Koningin Astridlaan 50 bus 1 B – 3500 Hasselt

Geolocatie	
Provincie	Limburg
Gemeente	OVERPELT
Deelgemeente	Overpelt
Toponiem / straat	BREUGELWEG
Coördinaten	51°11'02.24" N - 5°25'57.06" (coördinaten van centrale putdeksel van riolering onder het fietspad aan de rand van de onderzoekssleuf, ook TAW hoogterefereëntiepunt (+48.97 m TAW))
Kadastergegevens	Overpelt, afd 1 Sie C, perceelnrs 349M, 349N, 349P, 350A en 376A
Actueel Bodemgebruik	Grasland, maïsteelt
Terreinoppervlakte	Werksleuf van ca. 10 m breedte en 286 m lengte

Beheer documentatie	
Documentatie	Haast Historisch & Archeologisch Advies, Studies en Toegepast onderzoek Grauwe Torenwal 6/00/1 B-3960 Bree

Gemeente	Overdracht Per 01/05/2012
Digitale en analoge kopieën	Alg. Ond. Couwberghs Frans nv, Stokberg 6 bus 1 B-2430 Eindhout (Laakdal)
	Dhr. Steven MORTIER / Werner WOUTERS Erfgoedconsulent Agentschap Onroerend Erfgoed Phoenixgebouw 8 ^{ste} verdieping Koning Albert II-laan 19, bus 5 B-1210 Brussel - Tel. 02 553 16 50 (2 exemplaren)
	Annick ARTS Agentschap Onroerend Erfgoed Vlaams administratief centrum Hasselt Koningin Astridlaan 50, bus 1 B-3500 HASSELT
	KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIE WETTELIJK DEPOT Keizerslaan, 4 – 1000 Brussel (2 exemplaren)
	Gemeentebestuur Overpelt Oude Markt, 2 3900 Overpelt

Beheer vondsten	
Vondsten voorlopig depot	HAAST, Grauwe Torenwal 6/00/1 – B3960 Bree
Definitief depot	Gemeente Overpelt

1.2 Reden van de begeleiding:

Motivering uit de Bijzondere Voorschriften opgelegd door het Vlaams Agentschap Onroerend Erfgoed: *In het kader van een project van Aquafin voor de afkoppeling van grachten dient een werkzone aangelegd te worden van 10 m breed. In de omgeving van het projectgebied zijn een aantal gekende archeologische vindplaatsen die wijzen op Romeinse aanwezigheid. Het projectgebied doorkruist de bodemseries tSdg en tSeg. In samenspraak met Aquafin werd voor dit project gekozen voor een archeologische begeleiding van de werken en opgraving van de aanwezige sporen.*

1.3 Doel van het onderzoek / begeleiding:

Doel van deze prospectie met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij moeten volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- zijn er sporen aanwezig?
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen (goed, gebioturbeerd,...)?

- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?

1.4 Samenvatting van het rapport

Op de watertoetskaart, te raadplegen op de website van het Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen (www.agiv.be - geoloketten) is te zien dat het oostelijk deel van het onderzoeksterrein hoort tot het overstromingsgebied van de Dommel, die op ca. 200 m ten oosten van het terrein stroomt. Het westelijk gedeelte ligt in een depressie die op de Atlas van Buurtwegen uit ca. 1850 ingekleurd staat als een ven. Ondanks de nabijheid van een vindplaats van Romeinse bouwmaterialen en aardewerk en de nabijheid van *celtic fields*, de zogeheten raatakkertjes uit de ijzertijd, dient gezegd dat het onderzoeksgebied ligt in een natte zone te midden van een aantal hogere ruggen. Het onderzoek heeft geen archeologisch interessante sporen opgeleverd temeer omdat na het weggraven van de teelaarde bleek dat de zone intensief gebruikt is, en dus recent verstoord, voor de aanplant van bomen en, het meest oostelijk deel, doorgraven door kort naast elkaar liggende drainagekanaaltjes.

Grondig belopen van het terrein met een metaaldetector leverde 7 metaaldetectievondsten op. 6 stukjes niet nader determineerbare ijzeren voorwerpen en één koperen utrechtse duit uit 1786.

Het veld dat ten westen van het onderzoeksgebied ligt en waarop Romeinse restanten werden aangetroffen hebben we bij wijze van annex aan het onderzoek belopen. Ondanks het feit dat het veld niet geploegd was en bedekt met gras en laag onkruid, werden in een heel beperkte zone enkele interessante vondsten gedaan. Deze worden in een annex van het verslag besproken. Toch meteen opmerken dat de zone waarin de vondsten gedaan werden, niet direct aansluit bij het eigenlijke onderzoeksgebied.

2. Fysisch-geografische context

2.1 Geografische situering

Overpelt ligt in de zanderige streek de Lage Kempen. De oostgrens van de gemeente wordt gevormd door de rivier de Dommel. op de Dommel liggen een viertal watermolens waaronder de Wedelse Molen. Deze molen, op ongeveer 200 m ten oosten van het onderzoeksgebied werd voor het eerst genoemd in 1259 maar volgens sommigen zou haar geschiedenis teruggaan tot in de achtste eeuw. De naam *Wedel* wijst op een waterige, overstromingsgevoelige omgeving ontstaan na een dijkbreuk of na het overstromen van de dijken door het water van de rivier.

De Lage kempen, tegenwoordig in de gemeenten Overpelt, Lommel en hechtel-Eksel ook Bosland genoemd, omvat meer dan 4.500 hectare aaneengesloten bos, heiderelicten, beekvalleities met graslanden en landduinen. Bosland heeft een typisch Kempische geschiedenis van woeste gronden en heide die met dennen beplant werden om het zand vast te houden en later de mijnen van stuthout te voorzien.

Het onderzoeksgebied ligt op de scheiding van de Dommelvallei en het zogeheten Bosland.

Geografische coördinaten: (© Google inc.)

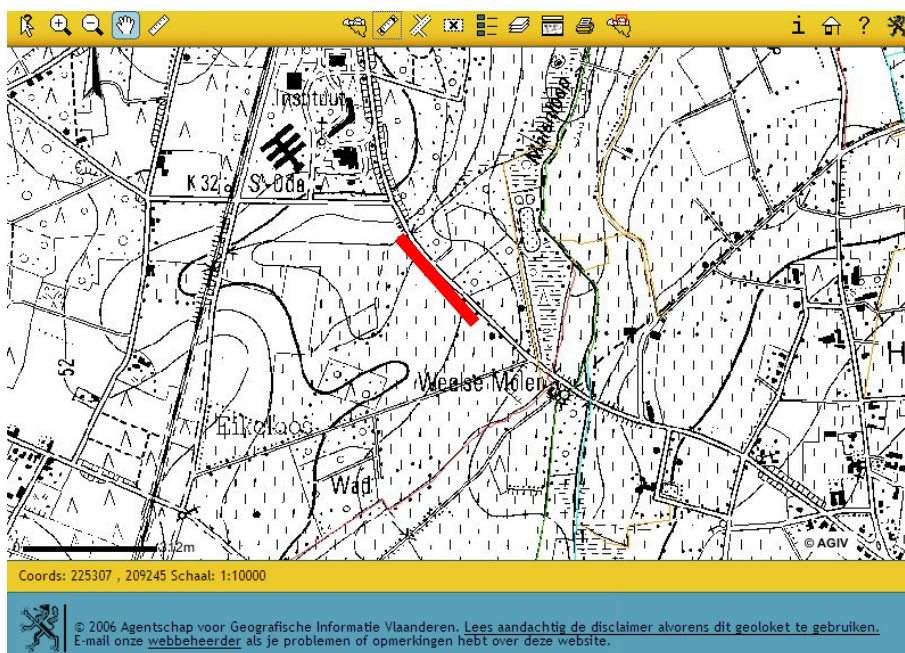
©Google Earth, Image © 2012 Aerodata International Surveys

De coördinaten zijn genomen met een gps-toestel in het midden van een reeks deksels van rioleringsputten die in het fietspad te oosten van het te onderzoeken gebied liggen.

De gemeten coördinaten zijn, van noordwest naar zuidoost:

- 1: 51°11'04.74" N - 5°25'24.12" E
- 2: 51°11'03.18" N - 5°25'55.95" E
- 3: 51°11'02.24" N - 5°25'57.06" E
- 4: 51°11'00.20" N - 5°26'00.51" E
- 5: 51°10'57.90" N - 5°26'04.23" E

Topografische situering : |© www.agiv.be, de rode lijn duidt het onderzoeksgebied aan.

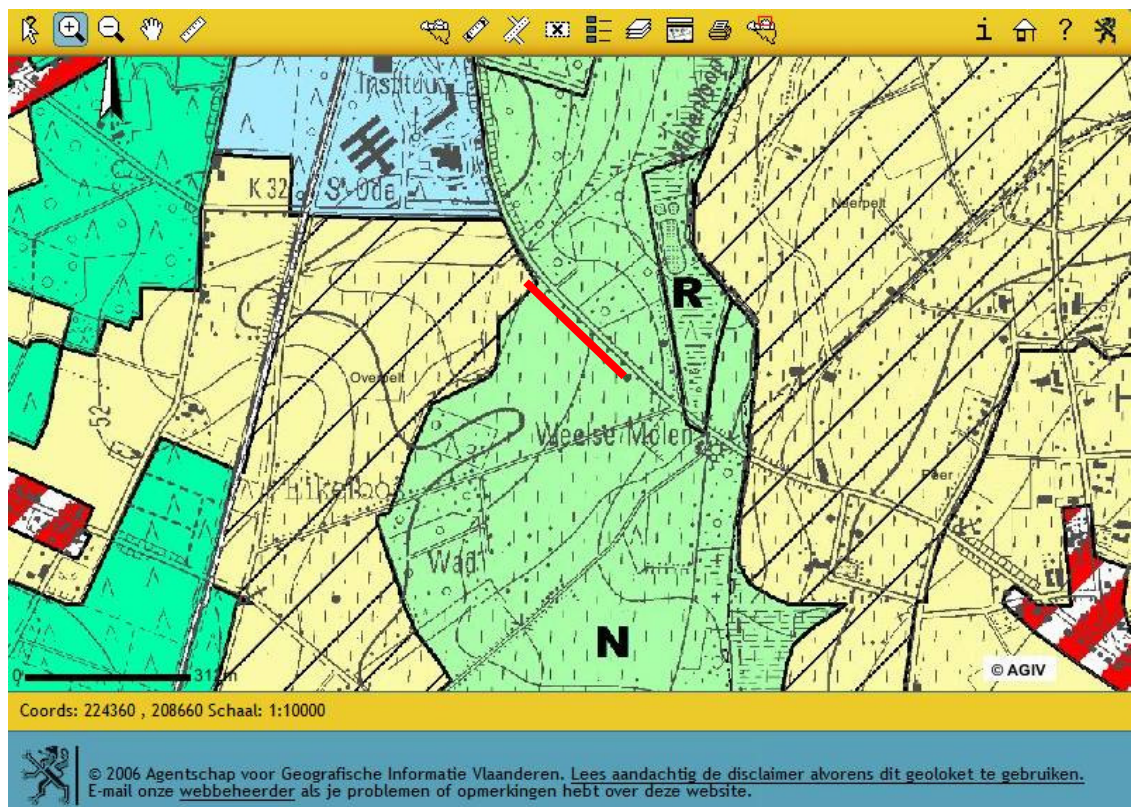
Het onderzoeksterrein ligt binnen de rode rechthoek ten westen van de Breugelweg (weg van KLeine Brogel (deelgemeente van Peer) naar Overpelt. Ten oosten en zuidoosten situeert zich het stroomgebied van de Dommel. Ten noorden ligt de Kapelstraat met aangrenzend het Dienstencentrum Sint-Oda.

2.2 Algemene landschappelijke en ruimtelijke situering

De onderzoekszone ligt in een open gebied. Ten westen strekken zich velden uit waarop maïs geteeld wordt. Ten noorden bevinden zich, boven de Kapelweg, dennenbossen waarin het Dienstencentrum Sint-Oda gelegen is. Ten oosten liggen aangeplante bossen van naaldbomen, berken en beuken. Deze zone grenst direct aan het stroomgebied van de Dommel.

De weidegebieden staan op het gewestplan beschreven als waardevol agrarisch gebied. Onmiddellijk grenzend aan het gebied liggen waardevolle natuurgebieden en zelfs natuureservaat.

© www.agiv.be, de rode lijn duidt het onderzoeksgebied aan.

De Dommel: De bron van de Dommel bevindt zich op het Kempens plateau bij het gehucht Wauberg in de gemeente Peer in Limburg. Op dit plateau ontspringen ook beken die rechtstreeks naar de Maas vloeien, dan wel via Zwarte Beek en Demer naar de Schelde vloeien. De bron van de Dommel ligt op 77 meter boven zeeniveau. Het verval van de Dommel is 75 meter. Via Overpelt en Neerpelt bereikt het riviertje de Nederlandse grens, die het ten zuiden van Schaft passeert. Vanaf de Belgisch-Nederlandse grens bij Borkel en Schaft is het verval nog slechts 25 meter. Via Dommelen en Veldhoven bereikt de Dommel Eindhoven en vervolgens meandert de rivier noordwaarts via Son en Breugel, Sint-Oedenrode, Boxtel, Gemonde, Sint-Michielsgestel en Vught naar 's-Hertogenbosch. Aldaar

komt de Dommel samen met de Aa, om als Deze verder te stromen. Ter hoogte van Engelen volgt de scheepsroute het Diezekanaal, welke na Sluis Engelen de Maas instroomt. De rivier stroomt nog noordwaarts in de richting van het voormalige Fort Crèvecoeur om via de spuisluisen de Maas in te stromen. (©[http://nl.wikipedia.org/wiki/Dommel_\(watergang\)](http://nl.wikipedia.org/wiki/Dommel_(watergang)))

2.3 Lokale geo(morfo)logische situatie

Geologisch gezien ligt het bovenstroomse dal van de Dommel in de Centrale Slenk. Lang geleden hebben achtereenvolgens de Rijn en de Maas door dit dal en het aansluitende dal van de Kleine Dommel gestroomd, doch deze hebben hun bedding steeds verder naar het oosten verlegd.

De Dommel was ooit een belangrijke rivier. In de Romeinse tijd werd er waarschijnlijk op gevaren. Vermoedelijk stroomde de rivier vroeger sneller en was ze dieper uitgesneden in het landschap. Dit veranderde toen de mens ingreep en de oeverbossen kapte om daar hooilanden van te maken. Dit proces was omstreeks 1450 afgerond. Zand kreeg vrij spel en hier en daar werd de rivier daardoor afgesneden en vormden zich stroomversnellingen. Daardoor ging de rivier meanderen. Ook overstromingen kwamen voor, mede door de bouw van watermolens, waartoe immers het water opgestuwd moest worden. Dit gaf aanleiding tot veel conflicten omtrent het maximaal toegestane waterpeil.

(©[http://nl.wikipedia.org/wiki/Dommel_\(watergang\)](http://nl.wikipedia.org/wiki/Dommel_(watergang)))

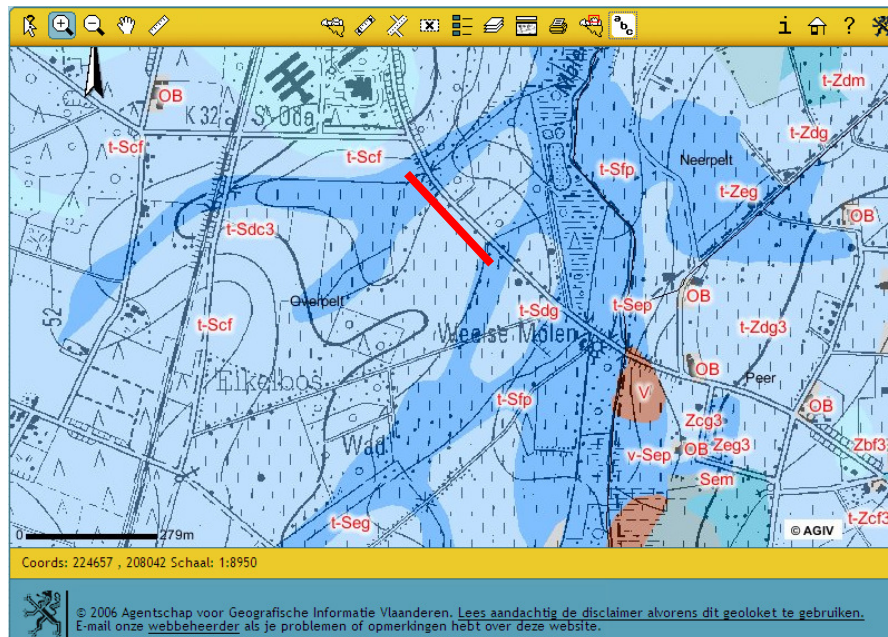
*De centrale slenk, De **Roerdalslenk** of **Roerslenk** (Duits: Rur-Graben; Engels: Roer Valley graben of Rur graben), soms wel **Centrale Slenk** genoemd, is een slenk in de ondergrond van het zuidoosten van Nederland, uiterste noordoosten van België en westen van de Duitse deelstaat Noordrijn-Westfalen. De slenk heeft een lengte van rond de 150 km en is gemiddeld rond de 25 km breed. Het is één van de actiefste tektonische structuren van Europa maar vormt desondanks geen onderdeel van een plaatgrens.*

(©http://nl.wikipedia.org/wiki/Centrale_Slenk)

De geomorfologie van de Noorderkempen wordt in sterke mate beïnvloed door de onderliggende formatie van de Noorderkempen (De Ploey 1961). Is deze formatie overwegend zandig dan zijn de golvingen in het reliëf meer uitgesproken en geven de bovenliggende dekzanden meer aanleiding tot een autonoom microreliëf. De Ploey spreekt van het zogenaamde dekzandenlandschap. (...) Bestaat de formatie van de Noorderkempen overwegend uit klei dan geeft dit aanleiding tot een vlakker reliëf, minder uitgesproken golvingen en geen eigen microreliëf van het dekzandenpakket (o.a. door het meer lemige karakter)¹

¹ BERTEN, R., HERMANS, P. & PAELINCKX, D., 2000, Biologische Waarderingskaart, kaartbladen 3-9-17. Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud **9**, Brussel, 125pp. + 22 kaartbladen, p. 28

2.4 Lokale bodemkundige situatie

© AGIV, www.agiv.be/geoloketten, de rode lijn duidt het onderzoeksgebied aan.

Binnen het onderzoeksterrein zijn drie bodemseries gedetermineerd:

t-Scf: lemig zand matig droog (zwak gleyig) met weinig duidelijke humus en/of ijzer B horizont (bruine podzolachtige bodem) met grintsubstraat

t-Sdg: lemig zand matig nat (gleyig) met duidelijke humus B en / of ijzer B horizont (podzolachtige bodem) met grintsubstraat

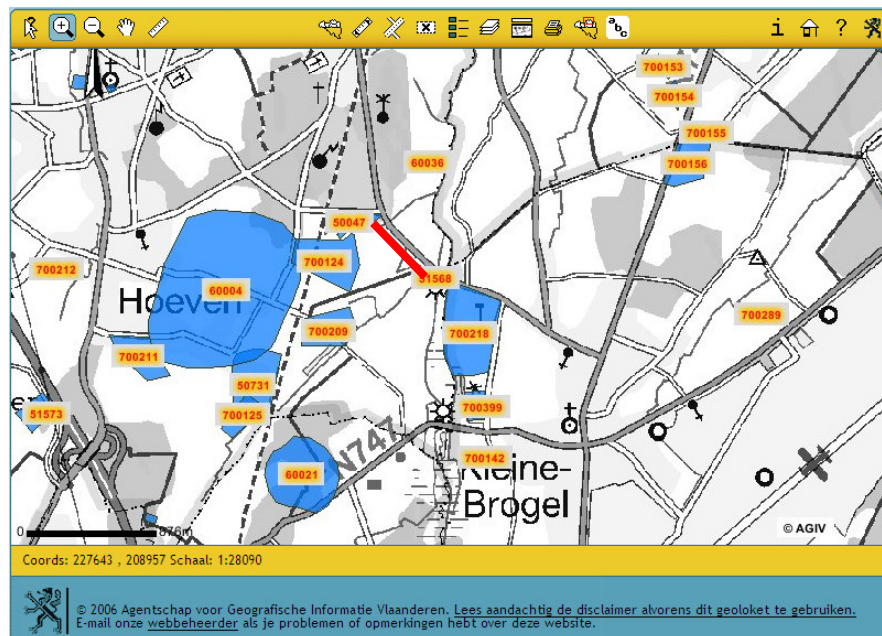
t-Sfp: lemig zand zeer nat zonder profielontwikkeling op grintsubstraat

De Noorderkempen is een gebied met overwegend matig fijne zanden. In het noorden van kaartblad 3/9 (van de biologische waarderingskaart) komen uitgestrekte vlekken lemige zandgronden voor. Qua profiel betreft het in hoofdzaak vochtige podzolgronden (duidelijke humus- en/of ijzer-aanrijkingshorizont) en plaggengronden (diepe antropogene humus A-horizont). Vooral de valleigedeelten zijn vochtig met plaatselijk een tijdelijke inundatie in de winter.²

² BERTEN, R., HERMANS, P. & PAELINCKX, D., 2000, Biologische Waarderingskaart, kaartbladen 3-9-17. Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud **9**, Brussel, 125pp. + 22 kaartbladen, p. 29 (3.4 Pedologie)

3 Gekende archeologische en erfgoedwaarden waarden

3.1 Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

De te onderzoeken strook wordt omringd door enkele niet onbelangrijke archeologische vindplaatsen.

Vlak ten noorden van de zone ligt CAI-50047: scherven van Oost-Gallische terra sigillata, van een wrijfschaal en grote hoeveelheden dakpannen. Villa(?) en Celtic Field, oriëntatie van spoor: NO-ZW (niet dezelfde als die van huidig perceel).

Ten oosten ligt CAI-700124, Celtic Field en ten zuid-oosten ligt CAI-51568, de Wedelse Molen, een zeer waardevol middeleeuws erfgoedrelict waarvan, volgens sommigen, de oorsprong teruggaat tot de achtste eeuw.

Binnen een grotere perimeter, ca. 1 km, zijn nog enkele andere aanwijzingen van *celtic fields* en vondsten van Romeinse en prehistorische relictten.

Overzicht van de CAI-meldingen:

cai vindplaatsen

nr	omschrijving	periode
50047	scherven van Oost-Gallische terra sigillata, van een wrijfschaal en grote hoeveelheden dakpannen. Villa?	ROMEINS
50731	brandgraven; enkele kruikjes, 2 urnen, stukken van een dolium een bronzen fibula en een nagel	ROMEINS
60004	prehistorie, onbepaald	STEENTIJD
60021	stukken van 3 urnen; gevonden bij een zandafgraving	METAALTIJDEN
60036	Romeinse nederzetting (brief A. Claassens aan H Roosens)	ROMEINS
700124	Celtic field, luchtfoto determinatie	LATE BRONSTIJD
700125	Celtic field, luchtfoto determinatie	LATE BRONSTIJD

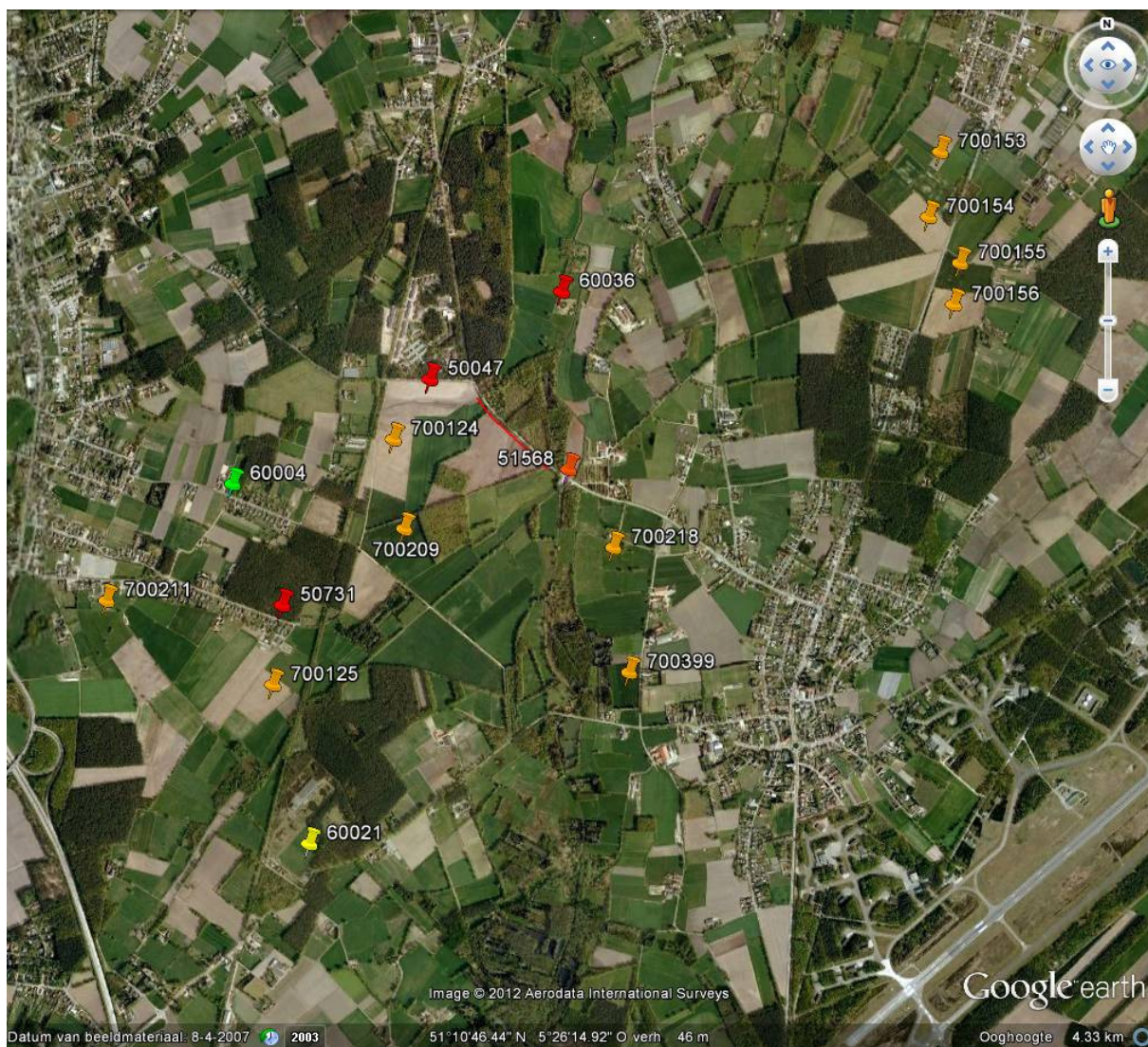
700153	Celtic field, luchtfoto determinatie	LATE BRONSTIJD
700154	Celtic field, luchtfoto determinatie	LATE BRONSTIJD
700155	Celtic field, luchtfoto determinatie	LATE BRONSTIJD
700156	Celtic field, luchtfoto determinatie	LATE BRONSTIJD
700209	Celtic field, luchtfoto determinatie	LATE BRONSTIJD
700211	Celtic field, luchtfoto determinatie	LATE BRONSTIJD
700218	Celtic field, luchtfoto determinatie	LATE BRONSTIJD
700399	Celtic field, luchtfoto determinatie	LATE BRONSTIJD

Wedelse Molen: vermeld in een document daterend uit 1259

In 1259 door de abt van Floreffe gekocht van Graaf Arnold IV van Loon. Ban- en graanmolen, die in de 16de eeuw als volmolen dienst deed. Herbouwd rond 1765, waarbij het vroegere molenhuis in leem en hout vervangen werd door het huidige gebouw. In de Franse tijd, publiek verkocht. In 1953, aanleg van de betonbaan, waarvoor het bakhuis werd afgebroken. In 1955, vervanging van het houten aandrijf wiel door een metalen molenwiel, geleverd door de Werkhuizen Smeets te Eksel. Tot 1962 in werking. Na de laatste restauratie in 1974, waarbij opnieuw S-vormige pannen op het dak werden gelegd en het oorspronkelijke uitzicht van de Z.- en W.-gevel verloren ging, ingericht als

51568 taverne en feestzaal.

MIDDELEEUWS

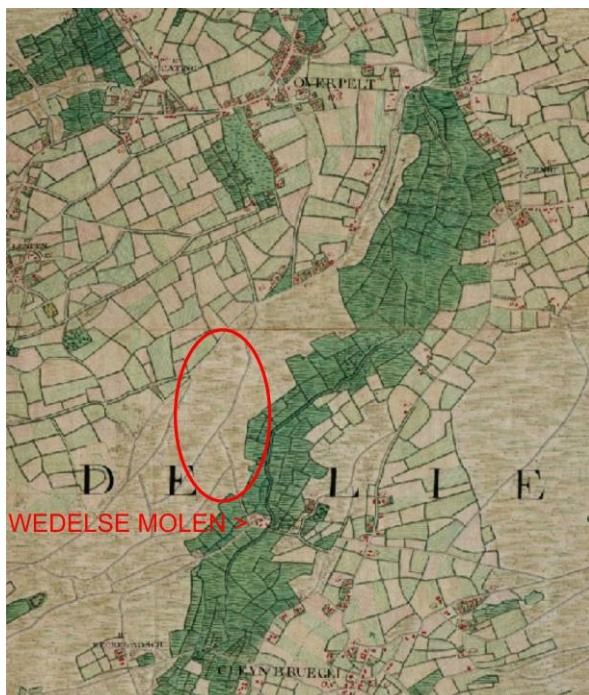

projectie van de vindplaatsen vermeld in de Centrale Archeologische Inventaris geprojecteerd op een satellietopname van Google earth (©2012 Aerodata International Surveys). De rode lijn boven relict 51568 is het onderzoeksgebied.

3.2 De Ferrariskaart (ca 1775) (©NGI, www.ngi.be)

De Ferrariskaart geeft enkel aan dat in de tweede helft van de achttiende eeuw het gebied niet in gebruik was voor landbouw of andere menselijke activiteiten. Het is gewoon braakliggende grond met heide en grassen en vermoedelijk enkele berken. De weg van Kleine Brogel, *Cleyn Bruegel* naar Overpelt is van aan de Wedelse molen tot aan de akkers ten zuiden van Overpelt slechts een voetpad blijkbaar door het heidegebied.

De rode ovale cirkel duidt het gebied aan waarbinnen het onderzoeksgebied zich situeert.

Uittreksel uit de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (Ferrariskaart) uit 1771-1778 (© Nationaal geografisch instituut, www.ngi.be/NL/NL1-4-2.shtm)

3.3 Atlas Buurtwegen 1846

(<http://gis.limburg.be/>)

Op de kaart uit de Atlas van Buurtwegen, atlas Overpelt, kaartblad 6, opgemaakt tussen 1846 en 1855, is het onderzoeksgebied wel duidelijk af te bakenen. De weg van Overpelt naar Kleine Brogel is een hoofdstraat, *Straet nr 9*, die in het noorden aansluiting heeft met de huidige Kapelstraat en ten zuiden, vlak boven de Wedelse molen, met *Dijk n° 20*; een

bijkomende aanwijzing voor het feit dat het gebied een natte zone is. Vlak onder de aansluiting met de Kapelstraat is links en rechts van *Straet n°9*, de huidige Breugelweg, een ven aangeduid met aan de noordoostzijde een gebouw. Dit ven komt overeen met de duidelijke depressie die momenteel nog steeds aanwezig is in het landschap.

In de uiterste zuidoosthoek van het uittreksel ligt de Wedelse molen. De toenmalige Breugelweg liep dwars over het erf tussen de molengebouwen. Het grote L-vormige gebouw bestaat ondertussen niet meer en de weg loopt vlak voor de noordoostgevel van het molengebouw en niet meer over het erf.

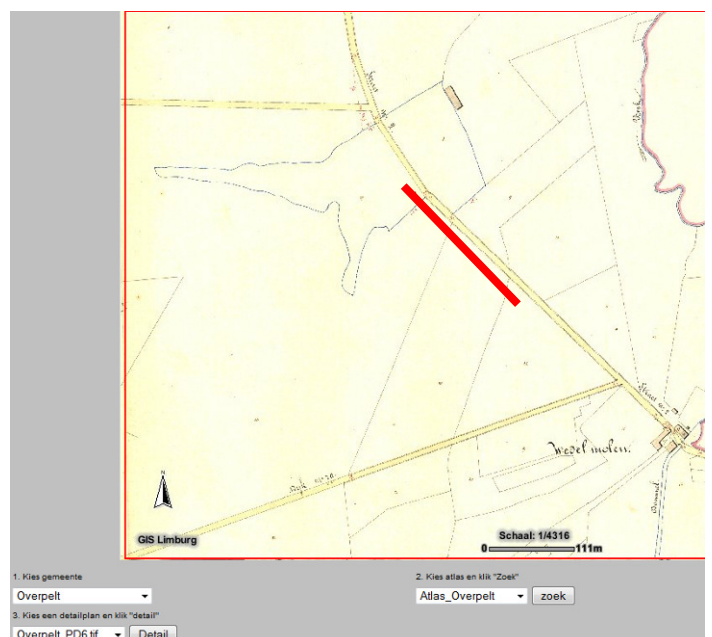

Foto in noordelijke richting van de noordelijke helft van het terrein waarop duidelijk de depressie in het landschap zichtbaar is.

3.4 Luchtfotografie

Deze luchtfoto uit 1955 - links het origineel, rechts de geïnterpreteerde weergave - (© AGIV, *luchtfotoarchief, 1955-6-6_68319, detail*) met opnieuw in rood de aanduiding van de onderzoekszone, laat zien dat de Breugelweg heraangelegd is en niet meer over het erf van de Wedelse molen (rode cirkel) loopt, dat het Dienstencentrum Sint-Oda nog helemaal niet

Bovendien is het grootste gedeelte van de onderzoekszone ook bebost terwijl dat momenteel niet meer het geval is. Ook deze gronden worden gebruikt voor maïsteelt.

De eerste sporengroep, 1-5, 7-10 en 12, zijn plantgreppels voor bomen. Op meerdere plaatsen waren de plantgaten zelf nog duidelijk zichtbaar. De greppels zijn oost-west georiënteerd, en hebben een breedte van 35 tot 50 cm. De sporen zijn vrij ondiep waardoor sommige delen van deze greppels met de teelaarde weggegraven werden.

De vulling bestaat uit grijze tot grijszwarte en witte grond. Vermoedelijk gaat het om bijbemesting van de plantgaten met een soort potgrond die doorheen de tijd deels uitgelopen is.

Foto (links) van spoor 4, te volgen over de volledige breedte van de opengelegde zone, en van spoor 7 (rechts) met op de voorgrond de contouren van het plantgat van een boom; plaats waar de wortelstronk gezeten heeft)

Deze sporen hebben een onderlinge afstand van 5 m; loodrecht gemeten afstand van hart tot hart van de greppels.

De richting van de **sporengroep 12** (foto hiernaast) is parallel aan de Breugelweg en wijkt dus af van de richting van de andere sporen van deze groep. De onderlinge afstand tussen de twee aangetroffen sporen bedraagt ook gemiddeld 5 m.

De sporengroep 11 zijn tien zeer regelmatig gegraven drainagegreppels die van noord naar zuid lopen, haaks op de Breugelweg. De greppels zijn gemiddeld 25 tot 30 cm breed en liggen op een onderlinge afstand van 3 m. De vulling bestaat uit grijze tot grijszwarte grond gelijk aan de teelaarde.

foto van de drainagegreppels; elke zichtbare greppel is aangeduid met een ➡

Spoor 6 ↑ is de bodem van een greppel die parallel liep aan de Breugelweg, tussen spoor 4 en 7 en door deze sporen onderbroken worden; 4 en 7 zijn dus recenter dan 6. De vulling is grijze tot grijswitte zand die zich scherp aftekent ten opzichte van de omringende geelbruine bodem en de grijszwarte greppels.

4.2.2 Archeologica

Er werd geen enkel ander archeologisch relict aangetroffen dan zeven metaaldetectorvondsten. Met een metaaldetector van het type Garrett Ace 250 werd heel

het vrijgelegde terrein gescreend op aanwezigheid van metaalvondsten. Hierbij werd niet selectief tewerk gegaan; met andere woorden, het toestel was ingesteld op alle metalen.

Na ontroesten van de vondsten werd slechts één van de zeven vondsten weerhouden (MD2); de zes andere vondsten betroffen twee ijzeren krammen, twee brokjes beton met ijzeren wapening, één stukje elektriciteitsdraad en een onbestemd plat langwerpig stukje ijzer.

MD2 : gevonden op de rand van spoor 6 in de scheiding van het spoor met de ongeroerde grond. Materiaal, koper, diameter 22,3 mm, dikte 1,1 mm determinatie: Utrechtse Duit uit 1787. voorzijde: stadswapen van Utrecht, gekroond met kroon vastgehouden door 2 leeuwen die het wapenschild flankeren. keerzijde: opschrift top: STAD, centraal: UTRECHT, onder: 1787

Voorzijde

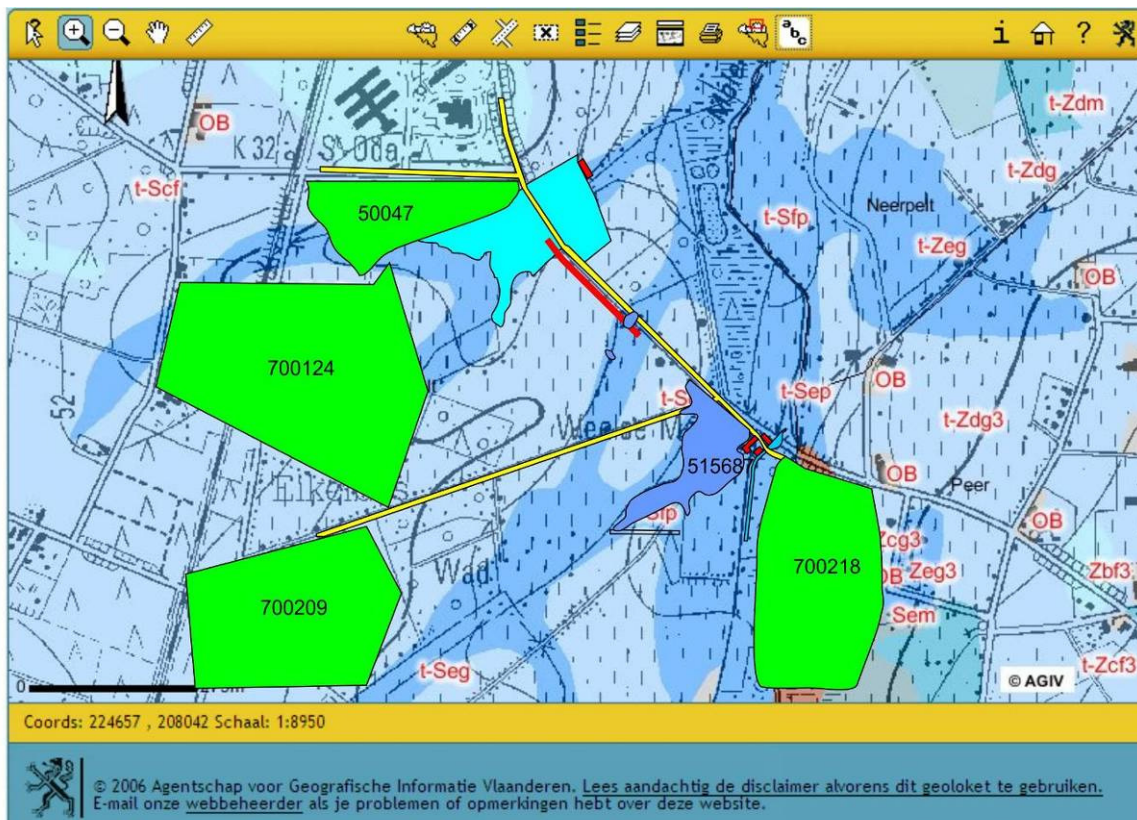
keerzijde

ter vergelijking een gaaf exemplaar:

(bron: <http://www.munthunter.nl/viewtopic.php?f=8&t=2400>)

5. Besluit

t-Scf: lemig zand matig droog (zwak gleyig) met weinig duidelijke humus en/of ijzer B horizont (bruine podzolachtige bodem) met grintsubstraat
 t-Sdg: lemig zand matig nat (gleyig) met duidelijke humus B en / of ijzer B horizont (podzolachtige bodem) met grintsubstraat
 t-Sfp: lemig zand zeer nat zonder profielontwikkeling op grintsubstraat

- in de CAI geregistreerde vindplaatsen
- overstromingsgebieden (bron: www.agiv.be - geoloketten)
- ven, aangeduid op de Atlas van Buurtwegen (ca. 1850)
- onderzoeksgebied

De archeologische sporen in de directe omgeving gaven aan dat er een kans bestond op archeologisch interessante vondsten in de onderzoekssleuf. Maar, de indicaties die wezen op de hoge vochtigheid van het gebied, de aanwezigheid van een depressie, het overstromingsgebied van het nabijgelegen riviertje de Dommel, de f in de bodemseries als aanduiding voor de mate van droogte of vochtigheid van de bodem, de toponiemen *wad* en *wedel* die staan voor natte plaatsen al dan niet ten gevolge van overstromingen, geven ook een verklaring waarom in de vrijgelegde zone niets gevonden werd en de omgeving wel archeologisch interessant is. Mensen zoeken hoger gelegen droge plekken om te wonen of te bewerken, de natte zones worden gemeden, zeker als het overstromingszones zijn.

Een samengestelde kaart, geprojecteerd op de bodemkaart, met alle verwijzingen naar de aanwezigheid of kans op aanwezigheid van water toont aan dat de nabijgelegen heuveltoppen, verhevenheden in het landschap, veel interessantere plekken zijn voor bewoning of bewerking van de grond.

De bodem blijkt dan ook nog eens grondig verstoord door de aanplanting van een bos in het midden van de 20ste eeuw. Een bos dat nog duidelijk herkenbaar is op de luchtfoto uit 1955.

Zowel de landschappelijke en hydrografische omstandigheden als de recente ingrijpende verstoringen het archeologisch leesbare niveau verklaren waarom er geen archeologisch interessante sporen konden aangetroffen worden. De Utrechtse duit is waarschijnlijk verloren door een toevallige voorbijganger die met het oog op dit verslag *zijn duit in het zakje wilde doen*.

6. Beantwoording onderzoeksvragen

- zijn er sporen aanwezig? **Er zijn sporen aanwezig, maar ...**
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen? **De meeste sporen zijn van natuurlijke herkomst - wortelgangen en boomgaten - echter nadat ze initieel door mensenhanden zijn aangeplant . De antropogene sporen dateren uit het midden van de 20ste eeuw of later**
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen (goed, gebioturbeerd,...)? **De meeste sporen zijn bioturbatiesporen (wortelgroei) van een recent aangeplant en gekapt bos**
- De antwoorden op de andere onderzoeksvragen zitten vervat in bovenstaande antwoorden; een vervolgonderzoek is niet nodig bij gebrek aan vondsten. Bovendien werden alle antropogene sporen conform de opdracht geregistreerd en onderzocht.

7 Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

Het betrof een opdracht van begeleiding van werken met onmiddellijke opgraving van de aangetroffen sporen, een vervolgonderzoek is dus niet aan de orde.

8. Bijlagen

8.1 Kadastraal uittreksel

Provincie: Limburg

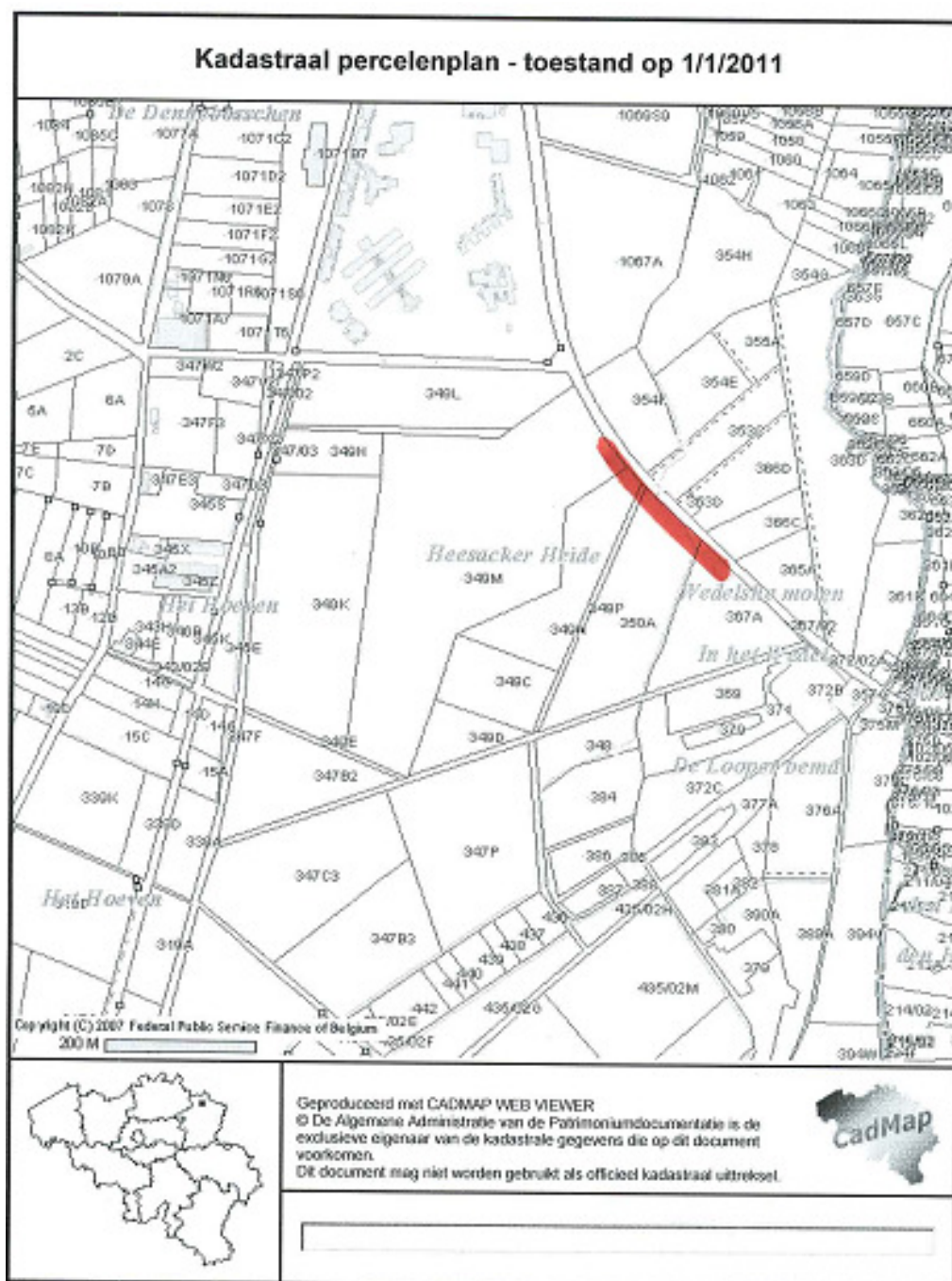
Gemeente: Overpelt

Deelgemeente: Overpelt

Adres: Breugelweg

Kadaster: Afdeling: 1 Sectie: C Percelen : 349M, 349N, 349P, 350A en 367A.

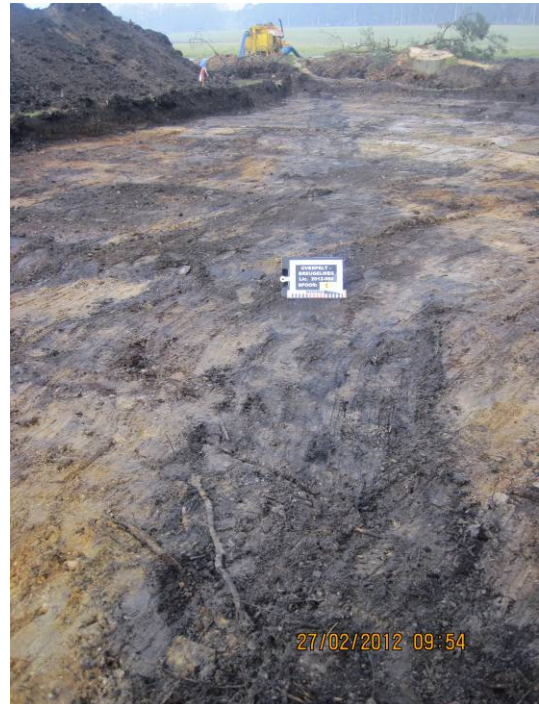
Toponiem: Heesacker heide

- 8.2 Algemeen onderzoeksplan
- 8.3 Projectie onderzoeksleuven op projectgebied

cfrt laatste pagina

- 8.4 representatieve foto's

noordelijke deel met spoor (12) van plantgreppel

spoor 1: plantgreppel met wortelresten

spoor 11 drainagegreppels

spoor 4 plantgreppel

8.5 fotolijst / MAP FOTOS 2012-02-27

OVERPELT BREUGELWEG					
ARCHEOLOGISCHE BEGELEIDING VAN WERKEN					
LICENTIE 2012 - 060					
UITVOERING 27 EN 28 FEBR 2012					
PREFIX	NR	SLEUFNR	RICHTING	SPOOR NR	OPMERKINGEN
IMG_	1560	nvt			
IMG_	1561	nvt	W	1	
IMG_	1562	nvt	W	1	
IMG_	1563	nvt	W	2	
IMG_	1564	nvt	W	3	
IMG_	1565	nvt	W	3	ALGEMEEN BEELD
IMG_	1566	nvt	W	4	
IMG_	1567	nvt	W	4	
IMG_	1568	nvt	ZW	4	
IMG_	1569	nvt	W	4	
IMG_	1570	nvt	W	4	ALGEMEEN BEELD
IMG_	1571	nvt	W	4	PROFIELCOUPE SPOOR 4
IMG_	1572	nvt	W	4	PROFIELCOUPE SPOOR 4
IMG_	1573	nvt	N		VASTE BODEM : PLANTGATEN
IMG_	1574	nvt	NW		VASTE BODEM : PLANTGATEN
IMG_	1575	nvt	W	5	
IMG_	1576	nvt	W	5	
IMG_	1577	nvt	W	5	ALGEMEEN BEELD
IMG_	1578	nvt	W	5	ALGEMEEN BEELD
IMG_	1579	nvt	ZW	10	
IMG_	1580	nvt	ZW	10	
IMG_	1581	nvt	W	6	
IMG_	1582	nvt	W	6	
IMG_	1583	nvt	W	7	
IMG_	1584	nvt	W	7	
IMG_	1585	nvt	W	8	
IMG_	1586	nvt	W	8	
IMG_	1587	nvt	W	9	
IMG_	1588	nvt	W	9	
IMG_	1589	nvt	W	9	
IMG_	1590	nvt	W	10	
IMG_	1591	nvt	W	10	
IMG_	1593	nvt	O		ALGEMEEN BEELD
IMG_	1594	nvt	O		ALGEMEEN BEELD
IMG_	1595	nvt	N		SPOREN 1 EN 2
IMG_	1598	nvt	O		SPOREN 12
IMG_	1599	nvt	O		SPOREN 12

IMG_	1600	nvt	O		SPOREN 12
IMG_	1601	nvt	O		SPOREN 12
IMG_	1606	nvt	Z		SPORENGROEP 11
IMG_	1607	nvt	Z		SPORENGROEP 11
IMG_	1608	nvt	Z		SPORENGROEP 11
IMG_	1610	nvt	Z		SPORENGROEP 11
IMG_	1611	nvt	Z		SPORENGROEP 11

8.6 metingen

nr	X	Y	Z
PDHR	44,199	12,963	0,195
CAU2	132,548	21,224	-0,08
CAU3	232,659	30,276	-0,405
CAU4	-56,642	15,08	-0,018
5	-3,285	-3,613	-0,226
6	-19,905	-1,497	-0,384
7	-35,548	0,228	-0,592
8	-48,215	2,009	-0,712
9	-54,474	2,719	-0,964
10	-55,815	2,963	-1,035
11	-61,373	4,139	-0,934
12	-58,843	3,771	-1,49
13	-57,69	12,538	-1,529
14	-73,46	5,456	-0,848
15	-72,237	13,868	-0,754
16	-67,298	13,18	-0,873
17	-61,17	8,703	-0,98
18	-64,394	6,404	-1,409
19	-70,329	7,206	-1,289
20	-70,121	11,585	-1,292
21	-64,515	8,343	-1,406
22	-53,627	11,935	-0,935
23	-53,366	13,331	-0,164
24	-44,403	11,165	-0,881
25	-38,34	10,532	-0,77
26	-26,691	9,415	-0,65
27	-18,106	8,425	-0,533
28	-3,284	6,215	-0,107
29	-5,24	4,193	-0,612
30	-16,423	5,37	-0,799
31	-28,134	6,956	-1,055
32	-40,661	8,129	-1
33	-50,076	9,638	-1,151

34	-50,508	4,655	-1,203
35	-39,787	3,511	-1,12
36	-27,996	2,194	-0,987
37	-15,76	0,959	-0,846
38	-4,513	-1,671	-0,622
39	5,733	4,308	-0,493
40	24,454	5,594	-0,192
41	48,048	8,667	0,053
42	74,088	10,938	-0,052
43	97,462	12,738	-0,002
44	120,918	15,792	-0,287
45	143,675	17,261	-0,612
46	150,337	18,573	-0,958
47	155,942	18,582	-0,999
48	161,869	19,103	-0,802
49	174,307	20,346	-0,813
50	191,354	21,637	-0,799
51	206,313	23,775	-0,923
(opm!)52	11,955	207,204	47,788
53	11,965	207,288	47,789
54	20,437	208,791	47,847
55	19,302	190,099	47,867
56	17,944	172,096	47,947
57	16,932	157,724	47,959
58	18,583	156,85	47,575
59	7,076	152,798	47,445
60	16,627	153,977	47,847
61	15,337	134,699	48,272
62	13,331	110,707	48,646
63	11,668	88,099	48,675
64	9,645	65,401	48,615
65	8,075	42,018	48,889
66	6,07	18,243	48,772
67	5,184	5,467	48,514
B68	4,074	5,288	48,159
B69	1,966	14,081	48,194

B70	-0,208	22,362	48,211
B71	4,839	20,072	48,236
B72	3,991	23,536	48,294
B73	5,504	17,525	48,307
B74	2,327	44,917	48,415
B75	0,514	51,695	48,253
B76	2,178	62,157	48,107
B77	3,345	58,225	48,106
B78	5,224	68,422	48,108
B79	2,996	76,632	48,274
MU80	3,459	75,87	48,272
MU81	4,392	83,306	48,29
B82	7,755	74,81	48,271
B83	5,812	82,414	48,267
B84	3,984	89,151	48,243
B85	8,406	126,339	48,001
B86	7,967	132,105	47,921
B87	14,117	157,58	47,667
B88	13,316	161,192	47,474
B89	11,876	166,687	47,504
G90	17,129	169,702	47,492
G91	17,349	172,958	47,529
G92	14,396	171,945	47,588
G93	11,344	171	47,625
G94	14,339	176,218	47,566
G95	17,704	177,58	47,561
G96	17,873	181,555	47,482
G97	13,417	180,233	47,486
G98	11,247	179,41	47,614
G99	11,623	183,779	47,565
G100	15,944	185,326	47,534
G101	17,922	186,058	47,482
G102	12,628	187,631	47,525
G103	17,424	189,255	47,489
G104	12,707	192,425	47,479
G105	17,859	194,067	47,473
G106	12,623	196,071	47,468
G107	18,699	198,029	47,46
G108	12,815	204,124	47,442
G109	19,729	206,662	47,434
MD110	12,988	146,285	47,683
MD111	3,955	78,226	48,288
MD112	3,12	66,615	48,06
MD113	3,028	37,154	48,461
MD114	4,393	30,977	48,34

MD115	-1,245	10,154	48,014
MD116	-0,084	8,139	47,998
B117	1,875	-6,419	48,062
B118	-2,095	-18,062	47,888
B119	-3,32	-22,607	47,919
B120	-12,714	-47,564	47,631
B121	-7,529	-19,482	47,876
B122	-11,013	-29,826	47,684
PD123	-44,199	-101,001	48,827
F124	-41,733	-95,777	48,829
F125	-30,575	-67,477	48,804
F126	-24,803	-50,223	48,762
F127	-15,529	-17,233	48,817
PDHR	-5,163	45,698	48,97
PD	1,927	134,219	48,68
F130	1,988	121,886	48,732
F131	-1,138	82,588	48,843
F132	-4,636	44,034	48,96
F133	-7,991	20,333	48,909

opmerking: vanaf punt 52 metingen uitgevoerd na toestel uit standby te hebben gehaald zonder correctie van x- en y-as.

Omdat in de CAI Romeinse vondsten gemeld worden op een veld onmiddellijk aansluitend bij de opgegraven sleuf konden we niet aan de verleiding weerstaan dit veld een paar keer te belopen als een soort veldprospectie. De omstandigheden waren echter verre van ideaal; de stoppels van een gerooid maïsveld stonden er nog en het veld was volledig begroeid met grassen en (on)kruid. toch was er voldoende "vrije ruimte" om een idee te krijgen van mogelijke concentraties aan archeologica.

Aanvankelijk leek onze prospectie niets op te leveren. een eerste prospectie op maandag 27.02 had al niets opgeleverd en ook nu, dinsdag 28.08 leek er niet veel te rapen. Echter op een zeer beperkte ruimte in de zuid-west hoek van het veld troffen we een kleine concentratie archeologica.

situering van het geprospecteerde veld:

kadastrale nrs Overpelt, afd 1 Sie C perceelnr 349L

geografische coördinaten van de vindplaats: 51°11'05.27" N - 5°25'35.13" E

©2012 Aerodata
International
Surveys - Google
Earth.

De vondsten:

- 3 fragmenten van mogelijk dakpannen, rood tot donkerrood aan buitenzijde, rode kern en vrij zacht aanvoelend baksel. De fragmenten variëren in dikte van 18 tot 26 mm. 1 fragment heeft een duidelijke opstaande schuine rand (nr 3)

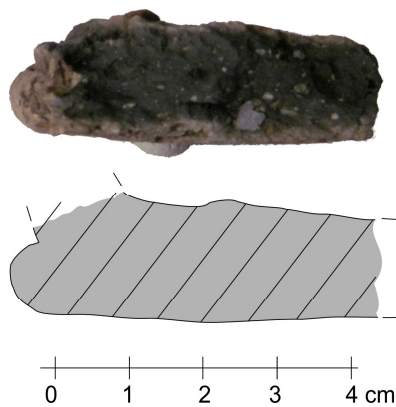

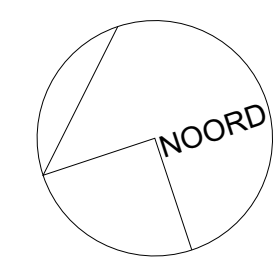
2 aardewerkscherven waarvan:

- 1 oranjerood grof gemagerde wandscherf met oneffen oppervlak en aanzet van een halsrand
- 2 roodbruine wandscherf, zachtgebakken met duidelijk afgeschilferde binnenzijde.

1 aardewerkscherf ca 47 mm in het vierkant, lichtbruine wandoppervlakten, zwarte kern, zeer grof gemagerd onder meer met fijne spikkels rood pannengruis met een bolle ondersneden lijnversiering op de vlakke voet..

Dit lijkt sterk een fragment van dolium; Romeinse periode.

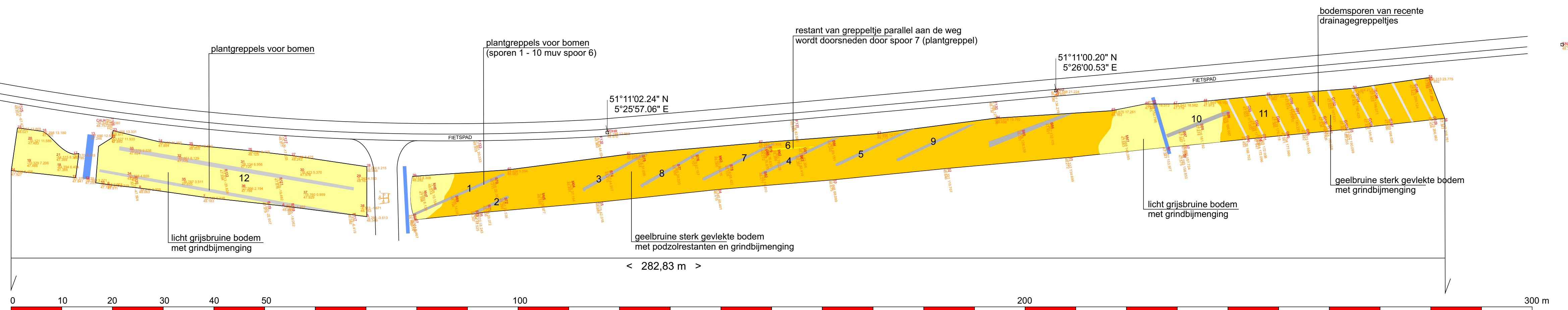
Algemeen Plan

OVERPELT - Breugelweg
Archeologische begeleiding van werken
Onroerend Erfgoed lic. 2012-060
opdrachtgever:
Alg. Ond. Couwberghs Fr., Stokberg 6 bus 1, 2430 Laakdal

uitvoering: **HAAST bvba**

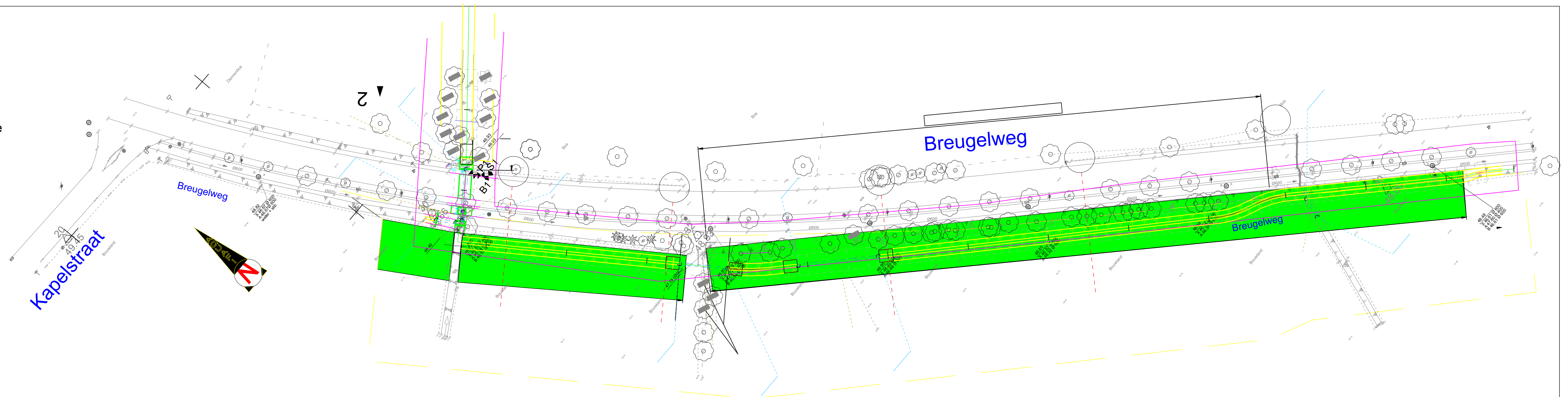
Rik vd Konijnenburg & Joan Janssens, Grauwe Torenwal 6/00/1 - 3960 Bree
opgemaakt: Bree, 29/02/2012

referentie code meetpunt **F132** (F= fietspad, G = greppel, B = plantgreppel bomen, S = sleufomtrek (maaiveld en gegraven niveau), MD = metaaldetectievondst, PD = putdeksel, PDHR = putdeksel - hoogterefereentie = +48.97 m TAW, CAU = referentiepunten voor aannemer)
gemeten x, y coördinaten **-4.636 44,034**
TAW hoogte (z-coördinaat) **8.960**

Plan uitvoering der werken
Alg. Ond. Couwberghs Fr. nv
Aquafin

groene zone = terrein waar teelaarde dient afgegraven

Projectie opgegraven zone en archeologische opmeting
op het Plan uitvoering der werken

